

Jan Pallado
architekt

in memoriam

Jan Pallado
architekt

in memoriam

prof. dr hab. inż. arch. Jan Pallado

urodzony 12.02.1953, Kraków, zmarły 29.06.2016

Jan Pallado – architekt, wykładowca akademicki. Członek SARP O. Katowice (do 2002). Członek Śląskiej Okręgowej Izby Architektów RP. Absolwent Wydziału Budownictwa i Architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach (1976). Doktor nauk technicznych (1989). Status architekta twórcy. Profesor, kierownik Katedry Projektowania Architektonicznego na Wydziale Architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Założyciel i prowadzący Biura Projektów Architektonicznych Sp. z o.o. w Katowicach (od 1985).

Autor m.in.:

– Szkoła Podstawowa nr 28 w Wodzisławiu Śląskim (1981-87) – współautorzy: Ryszard Jurkowski, Janusz Kapitoński – Nagroda I stopnia Ministra Gospodarki Przemysłowej i Budownictwa (1988);

– kościół pw. św. Jacka w Sosnowcu (1984-89) – współautorzy: R. Jurkowski, J. Kapitoński;

– Osiedle Różane w Katowicach (2017) – współautorzy: Ireneusz Trzęsimiech, Agnieszka Kwiatek.

Publikacje m.in.:

– 10 przypadków architektury usługowej, Jan Pallado, Aleksander Skupin, 2005;

– Architektura wielorodzinnych domów dostępnych, 2007.

Wiceprzewodniczący Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej SLOIA RP. Laureat Nagrody im. Skrypija i Nowickiego (1977) – wspólnie z Aleksandrem Skupinem. Odznaczenia m.in.: Brązowa Odznaka SARP, Złota Honorowa Odznaka IARP. Pochowany na cmentarzu przy ul. Sienkiewicza w Katowicach (2.07.2016).

In memoriam

Mija kolejna rocznica śmierci Jana Pallado. Już trzecia. Kilkakrotnie spotkaliśmy się przy wspólnym projektowaniu. Jan miał ambicje wprowadzania rzeźby do swoich realizacji architektonicznych. Inwestorzy nie mieli tych potrzeb. Ostatnie trzy nasze projekty to prace konkursowe pomników w Krakowie i Katowicach. Nie było nam dane ich zrealizowanie. Nie zaprojektujemy już razem innych.

Te projekty stały się impulsem do powstania albumu, który ma być formą upamiętnienia artystycznego talentu architekta Jana Pallado. Każdy z nas wykonywał swoją część dzieła, Jan architekturę, ja rzeźbę, jednak od początku były one związane ze sobą i formalnie, i ideowo; prowadzone równolegle. W przedstawionych tu projektach miało to znaczenie szczególne.

Znaliśmy się z Jankiem „od zawsze”. Łączyła nas więź, którą w harcerskiej przeszłości Hufca ZHP Katowice-Ligota zawiązaliśmy wspólnymi przygodami i pracą. Przyjaźń naszych rodzin zapewniała nam aktualizowanie wieści o nas, nawet gdy nie spotykaliśmy się dłuższy czas. Z tej przyjaźni i szacunku dla wykonywanych zawodów czerpaliśmy zaufanie do koncepcji prac, które nigdy nie były tylko intuicyjne. W opisach projektów autorstwa Jana, mimo ich zwięzłej formy, można znaleźć potwierdzenie warsztatu i poetyki autorów. Jan Pallado jest autorem wielu realizacji architektonicznych, a ten skromny album w wirtualnej rzeczywistości uzupełnia je o pomniki.

Bogumił Burzyński

Katowice, czerwiec 2019

Pomnik Armii Krajowej

Założenia ideowe

W perspektywie ścieżek i alei Ogrodu Pamięci Narodowej, z dużej odległości, widać grupę przechodniów, jakich wielu przechadza się po Ogródku. W miarę zbliżania się do tych postaci widzimy, że stoją na cokołach, należnych bohaterom. To żołnierze AK. Ich cywilne ubiory, brak insygniów i broni, to konspiracja. W rzeczywistości związani są przysięgą wojskową, której tekst opasuje cokół. Najstarszy, oficer, odbierał przysięgę od łączniczki. Świadkiem był partyzant. Symbolizują setki tysięcy pozornie zwykłych ludzi, którzy byli żołnierzami podziemnej Armii. Założenie pomnikowe odzwierciedla dwa oblicza Armii Krajowej: powszechność i potęgę. Wyraża je skala założenia, kameralna i monumentalna zarazem. Kaskada schodów i podestów spływających od pomnika ku Wiśle, stanowi reprezentacyjne podejście do pomnika w czasie uroczystości, a na co dzień będzie miejscem odpoczynku i poczekalnią dla przystani. Rygorystyczny układ modularnych betonowych bloków nawiązuje do precyzyjnej organizacji Armii Krajowej, logiki jej struktury, dyscypliny i hierarchicznego podporządkowania. Dolna część cokołu

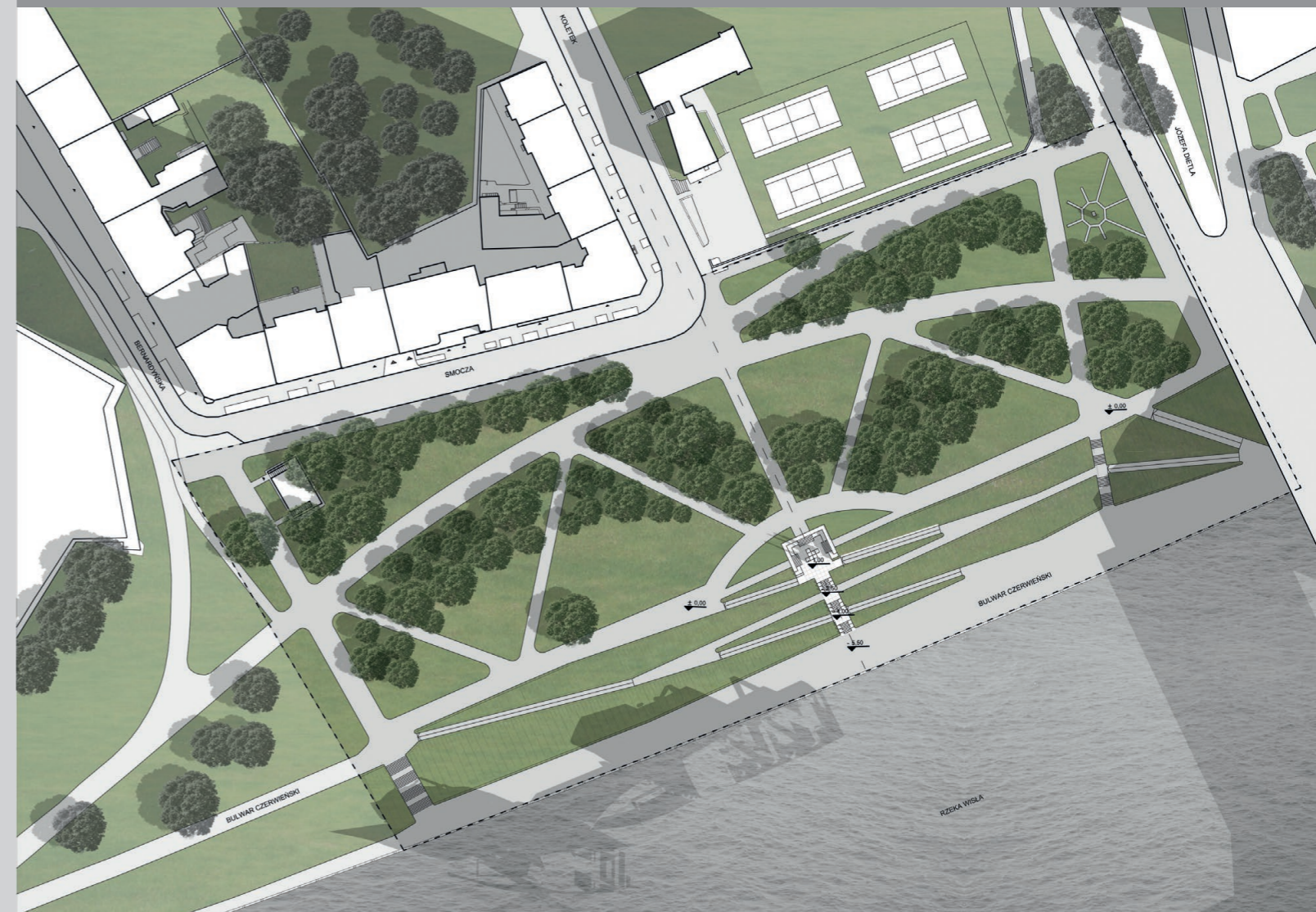
symbolizuje zwartość Armii Krajowej, części górne – hołd, należny każdemu z jej żołnierzy.

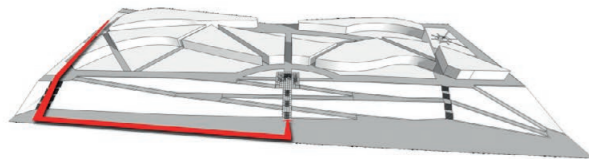
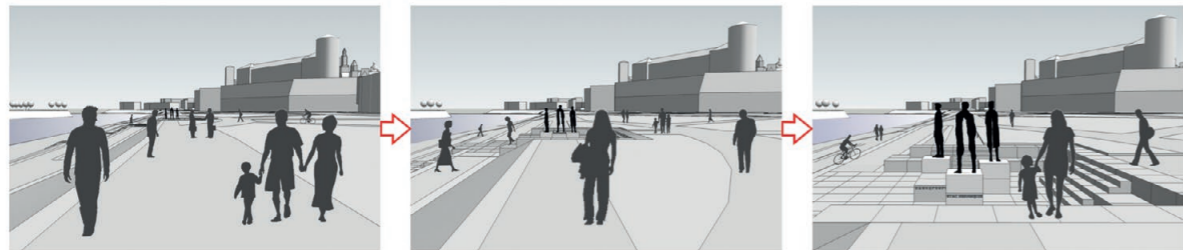
Rozwiązania konstrukcyjne i materiałowe

Otoczenie, zejścia i podejście do pomnika oraz cokół wykonane będą z bloków betonu architektonicznego i drogowego. Inskrypcje zostaną wykonane jako wklęsłodruk w betonie. Neutralne tło modularnych bloków betonowych, tworzących stopniowanie otoczenia, cokół i podejście, wyeksponuje postacie, wykonane z brązu.

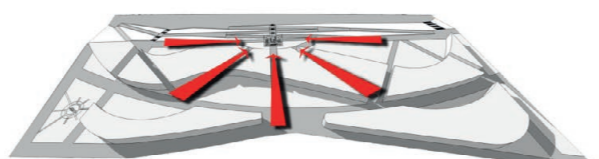
Parametry elementów zagospodarowania terenu

Bezpośrednie otoczenie pomnika zagłębione o 1,00 m w stosunku do płaszczyzny Ogrodu Pamięci Narodowej i wyniesione 4,50 m ponad nabrzeże Wisły. Wysokość cokołu: 1,00 m. wysokość postaci: 2,00 m. stopnie amfiteatralne: 48 x 96 cm, stopnie schodowe: 16 x 32 cm. Spadki podłużne: maksimum 5%, spadki poprzeczne: 2%. Ogród Pamięci Narodowej tworzy układ zieleni, ścieżek i alei zbiegających się przy Pomniku, który stanowi zamknięcie ich osi widokowych.

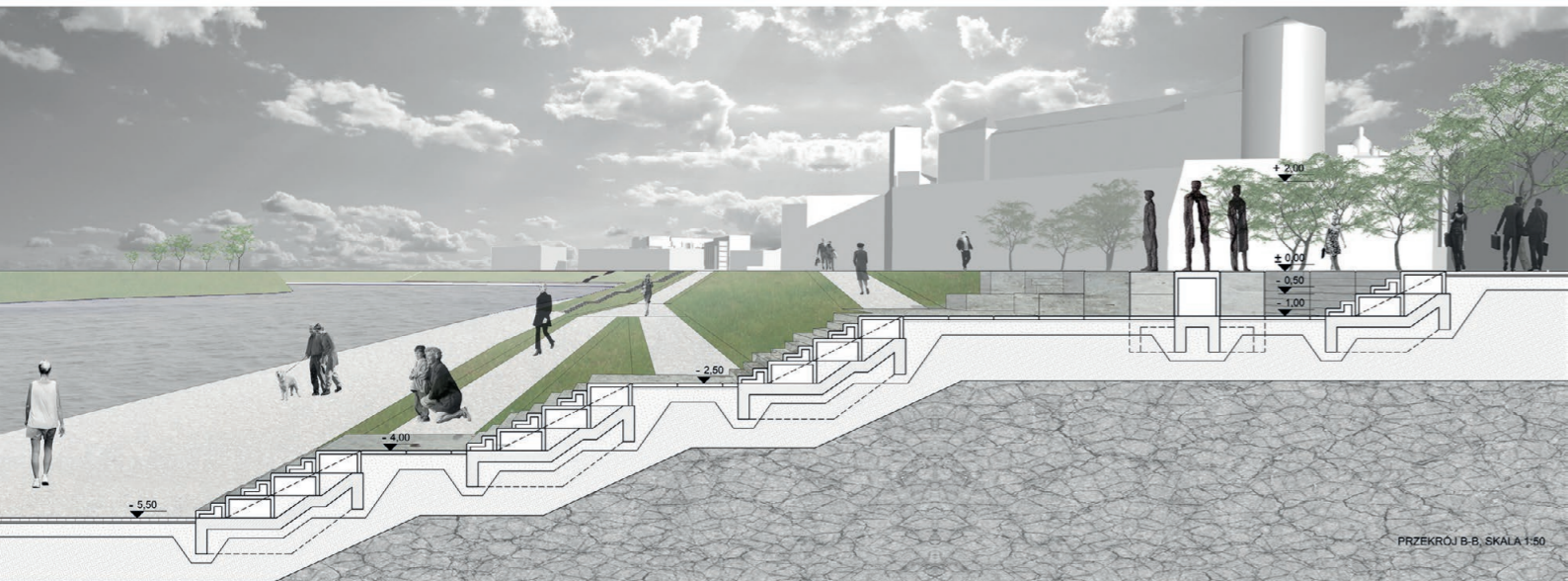

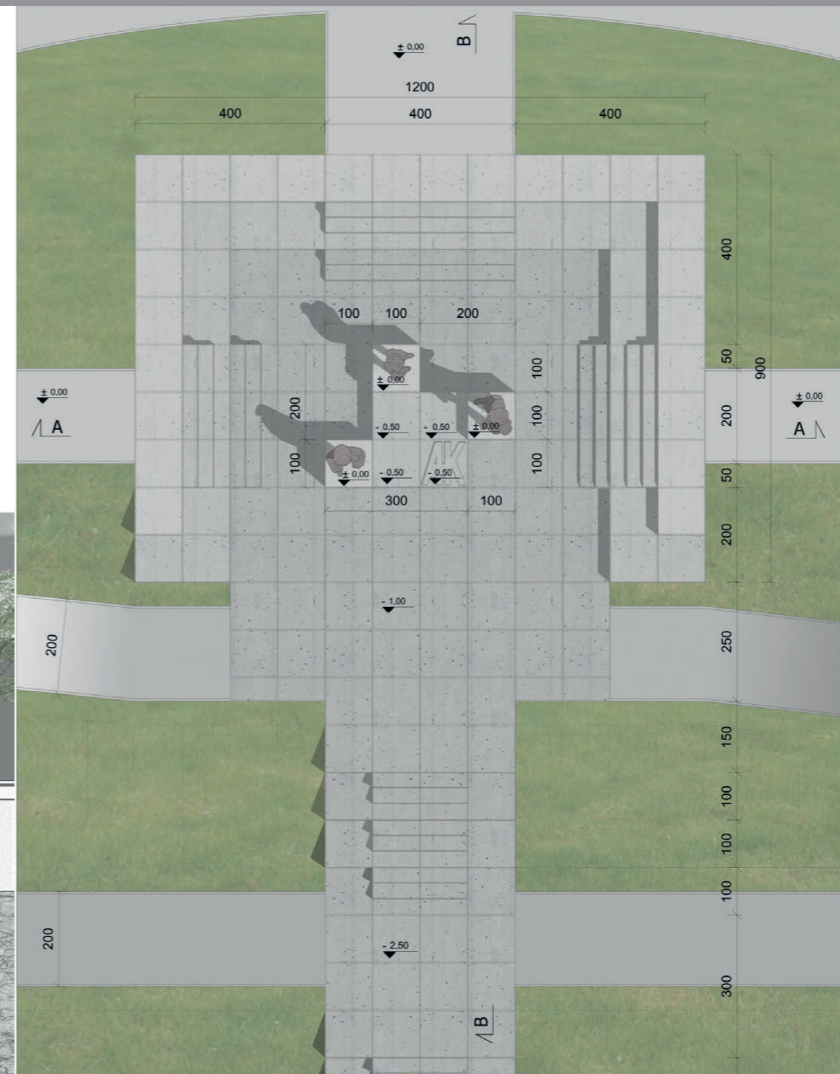
SCHEMAT TRASY POCHODU POMNIK GRUNWALDZKI - POMNIK AK

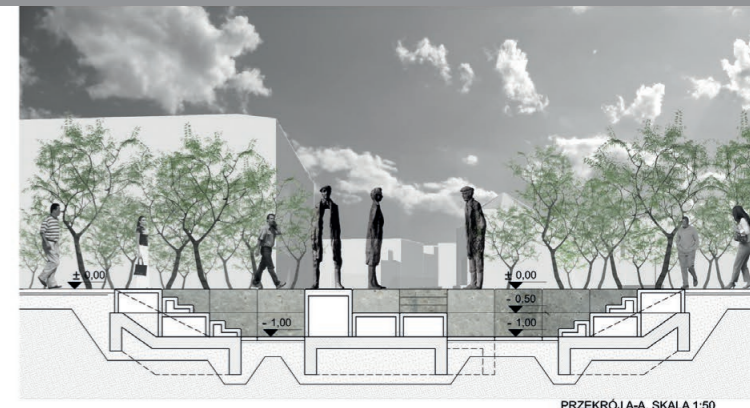
POMNIK AK JAKO ZAMKNIĘCIE OSI WIDOKOWYCH OGRODU PAMIĘCI

PRZEKROJ B-B, SKALA 1:50

RZUT ZAŁOŻENIA POMNIKOWEGO, SKALA 1:50

PRZEKROJ A-A, SKALA 1:50

WIDOK OD STRONY RZĘKI WISŁY

Projekt pomnika Armii Krajowej w przestrzeni Ogrodu Pamięci Narodowej na Bulwarze Czerwieńskim w Krakowie

Projekt pomnika Armii Krajowej
w przestrzeni Ogrodu Pamięci
Narodowej na Bulwarze
Czerwieńskim w Krakowie

August Hlond. Portret Wielokrotny

Wielowymiarowość postaci Augusta Hlonda odzwierciedla portret wielokrotny, ukazujący tę postać w ważnych etapach życia i w różnych rolach. Każdy portret symbolizuje odmienne wartości i niesie inne przesłanie.

PORTRET I Wybór

Przedstawia kleryka, księdza, salezjanina, z Piśmem Świętym jako symbolem wyboru życiowego powołania.

PORTRET II Odpowiedzialność

Przedstawia biskupa z pokorą podejmującego odpowiedzialność za powierzonych mu ludzi i sprawy.

PORTRET III Prymat

Przedstawia dostojnika kościelnego świadomego prymatu spraw Bożych nad ludzkimi.

PORTRET IV Modlitwa

Przedstawia kardynała, Prymasa Polski, kandydata na papieża, zarazem człowieka modlitwy i kontemplacji.

Koncepcja architektoniczno-urbanistyczna

Teren założenia pomnikowego oddzielono od zaniebanych ogródków i garaży oraz głębi dziedzińca seminarium ścianą, której część stanowi tło dla portretów. Portrety mają dzięki temu bezpośrednie oświetlenie słoneczne przez pół dnia, od wschodu słońca do południa. Przedpołem portretów jest tarasowy ogród, ograniczony łukiem schodów, oddzielających go od ruchliwej ulicy. Wydzielone w ten sposób założenie tworzą w sposób integralny, rzeźba, architektura i zieleń. Opadający teren ogrodu sprawia, że kolejne portrety, choć usytuowane na tym samym poziomie, zyskują na znaczeniu i sile oddziaływania. Wraz z wywyższeniem postaci, symbolizującym wzrost

jej znaczenia, godności i autorytetu, zmienia się przesłanie portretu, od entuzjazmu i energii, poprzez mądrość wspartą doświadczeniem, ku pokorze, modlitwie i kontemplacji. Poszczególne ścieżki ogrodu naprowadzają na kolejne portrety, zachęcając do ich oglądania i skłaniając do refleksji. U zbiegu ścieżek ustawiono ławy, jako zachętę do odpoczynku połączonego z obserwacją par portretów, ku którym prowadzą rozwidlające się ścieżki.

Rozwiązania konstrukcyjne

Istniejące na terenie konstrukcje żelbetowe i betonowe zostaną zachowane i włączone w układ konstrukcyjny całości założenia. Ściana stanowiąca tło dla portretów wykonana będzie w dolnej części jako oporowa żelbetowa, a powyżej poziomu terenu jako ściana pełna z betonu zbrojonego. Nowe schody terenowe oraz płytki przed rzeźbami będą betonowe, z nawierzchnią płukaną.

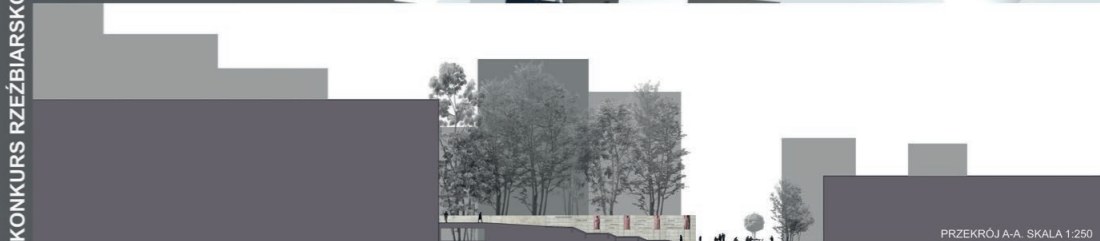
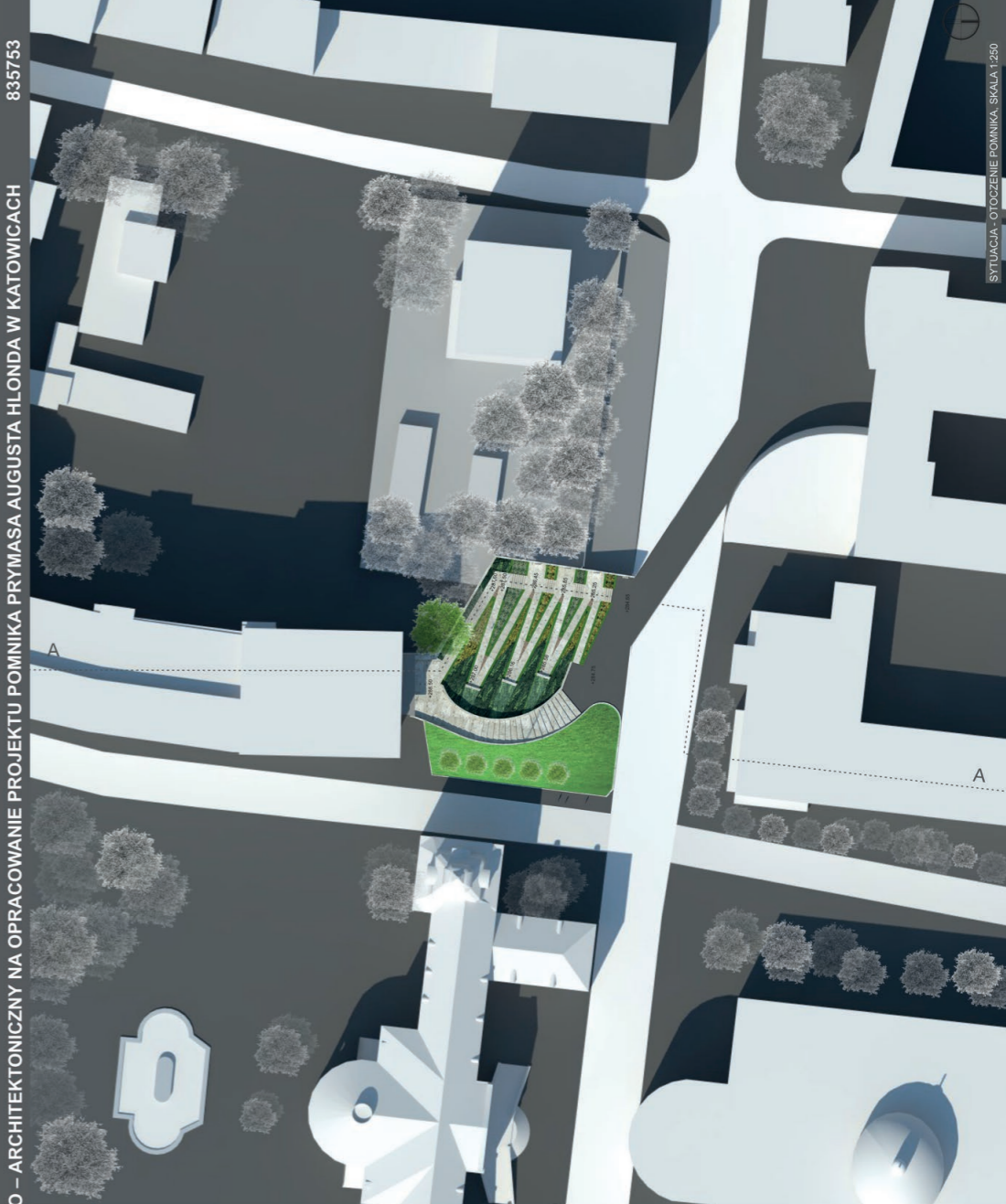
Rozwiązania materiałowe

Ściana stanowiąca tło założenia pomnikowego pokryta będzie modularnymi prefabrykowanymi płytami ozdobnymi o szerokości 60 cm, wykonanymi z betonu architektonicznego, z wklęsłymi inskrypcjami, charakteryzującymi postać Augusta Hlonda. Portrety wykonane będą z brązu, jako rzeźby przyścienne, stojące na cokółkach betonowych pokrytych – podobnie jak ściana – płytami z betonu architektonicznego. Nawierzchnie ścieżek typu terraway: żwirowe, stabilizowane żywicą, na podbudowie z piasku i kruszywa. Roślinność ogrodu niska, zróżnicowana, cieniulubna, mrozoodporna, kwitnąca od wiosny do jesieni, składać się będzie z krzewów iglastych i liściastych oraz pnączy, bylin i krzewinek. Ławy z betonu architektonicznego, pełne, profilowane.

August Hlond.
Portret Wielokrotny,
plansza konkursowa.

835753

KONKURS RZEZBIARSKO – ARCHITEKTONICZNY NA OPRACOWANIE PROJEKTU POMNIKA PRYMASA AUGUSTA HLONDA W KATOWICACH

SYTUACJA - OTOCZENIE POMNIKA. SKALA 1:250

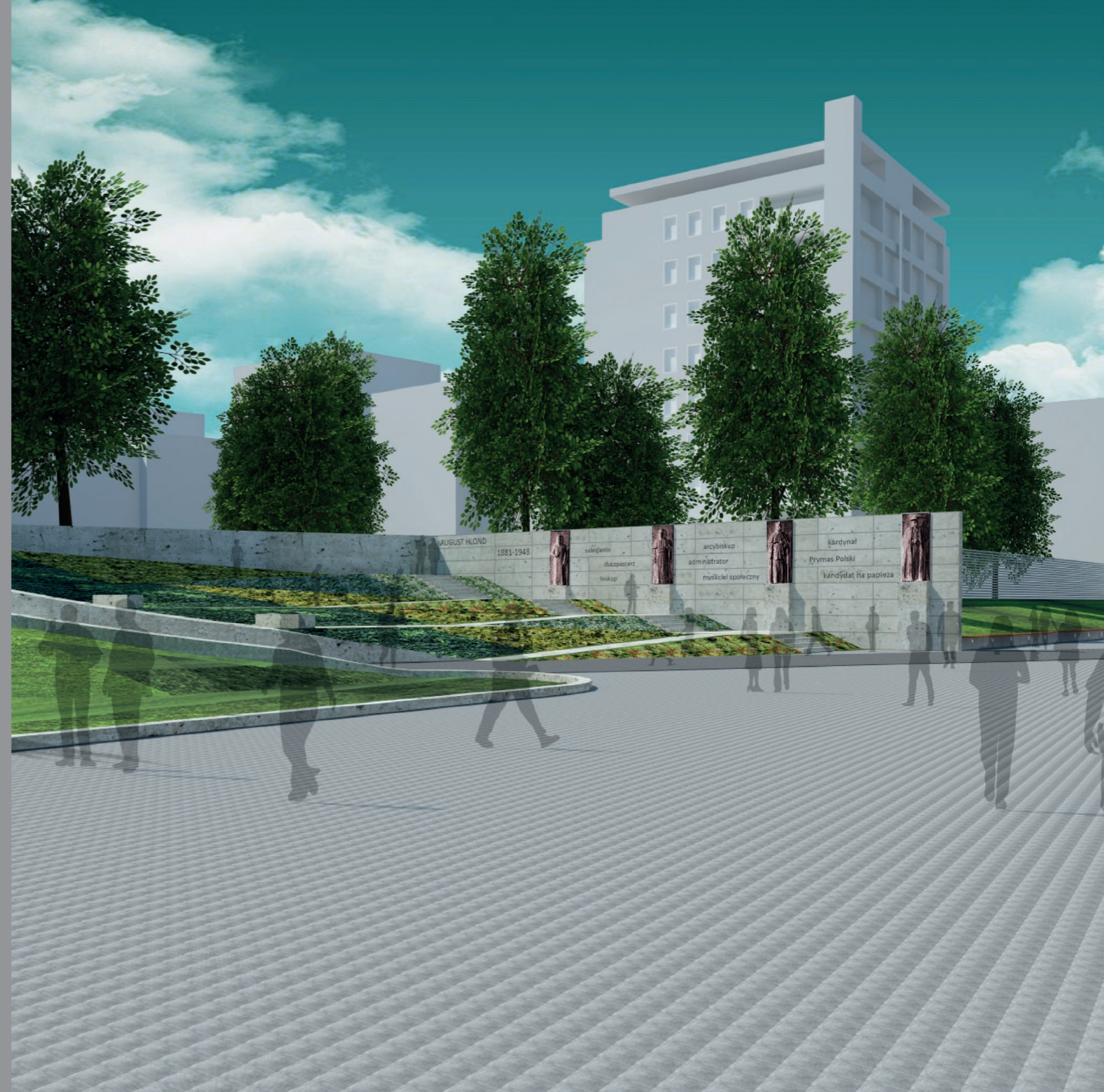
PRZEKRÓJ A-A. SKALA 1:250

August Hlond. Portret Wielokrotny,
wizualizacje pomnika.

August Hlond.
Portret Wielokrotny,
zdjęcia rzeźb i makiety.

Ocaleni. Pomnik Henryka Sławika i Józsefa Antalla

Idea pomnika

Pomnik przedstawia dziesięć uskrzydłonych dokumentów, jakich tysiące wystawili Henryk Sławik i József Antall, ratując życie polskim uchodźcom, przede wszystkim Żydom. Dokumenty są podwójne, wewnętrzne i zewnętrzne, symbolizując ratującą życie zmianę tożsamości. Wewnętrzne pokryte są fakturą linii papilarnych, co nawiązuje do faktycznej tożsamości ocalonych oraz stanowi formę ich upoważnienia do udziału w modlitwie wdzięczności, w której - nawiązując do żydowskiej tradycji - bierze bezpośredni udział dziesięcioosobowe kworum (minjan). Kompozycja wyraża taniec wdzięczności ocalonych. Ma on miejsce na łagodnym, choć nierównym zboczach, które kończy się urwiskiem. W kulminacji urwiska umieszczono inskrypcje upamiętniające postacie i zasługi Henryka Sławika i Józsefa Antalla, w języku polskim i węgierskim. Dla zwartości tekstu zrezygnowano z odstępów na rzecz przemienności zdań polskich i węgierskich. W kolejności imion i nazwisk uwidocznił odmienne reguły językowe.

Kontekst przestrzenny

Pomnik usytuowano w miejscu widocznym z głównego placu przed Spodkiem i Międzynarodowym Centrum Kongresowym, przy ścieżce biegnącej w kierunku Sali Koncertowej NOSPR i Muzeum Śląskiego, w linii wejścia do MCK, na tle projektowanego zgrupowania drzew. Zapewnia to odpowiednią ekspozycję pomnika bez uszczuplania powierzchni i przestrzeni placu.

Kompozycja

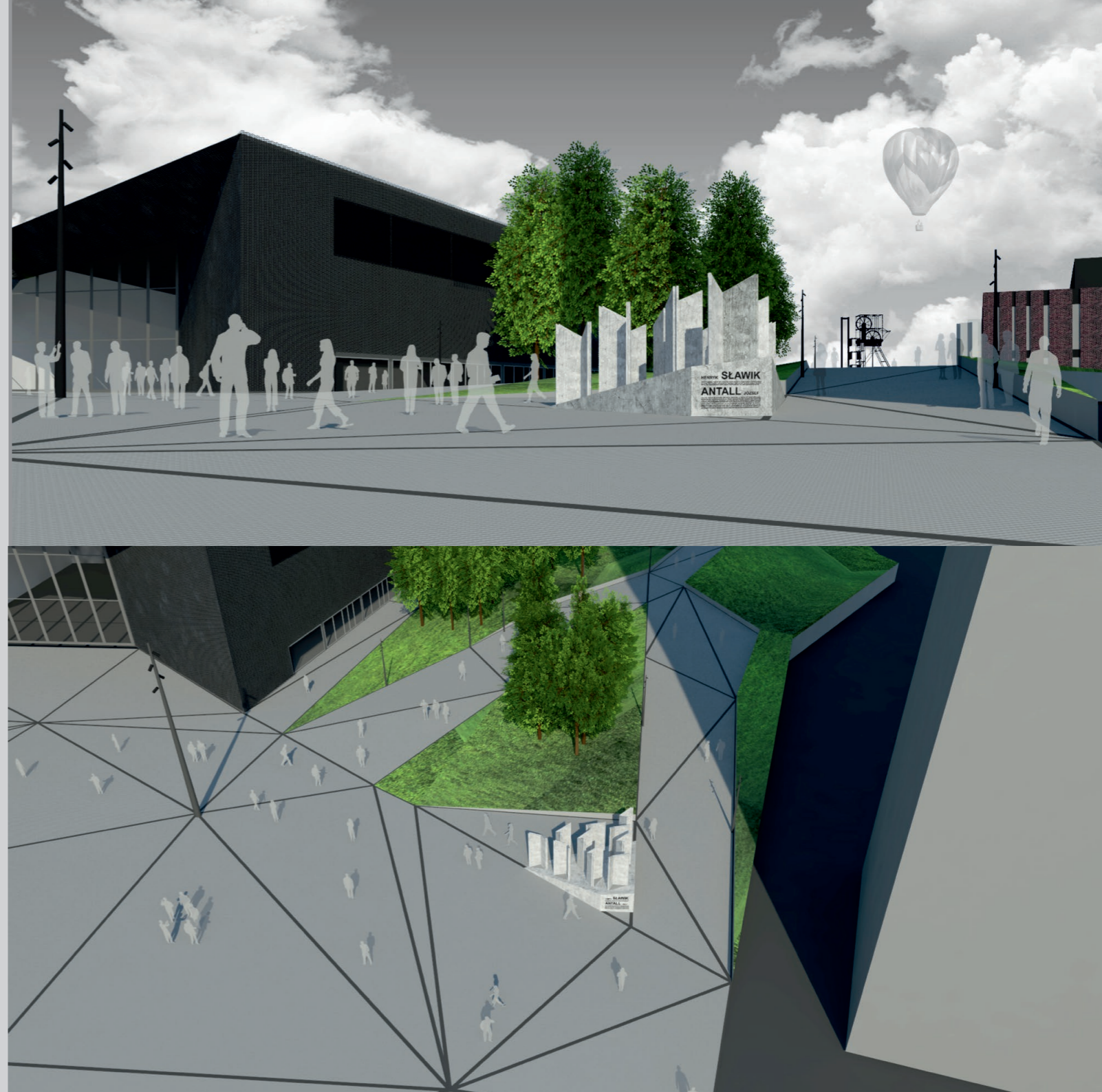
Wobec silnych form architektonicznych i dużej skali sąsiadujących obiektów: Spodka, MCK i budynku DOKP zaproponowano swobodną, rozproszoną strukturę przestrzenną pomnika, organicznie wyrastającą z zaprojektowanych podziałów posadzki i spadku terenu. Kumulacja napięcia powstaje poprzez odwrócenie nachylenia terenu wznoszącego się ku kładce prowadzącej do Sali Koncertowej i Muzeum Śląskiego oraz przez zagęszczenie trójkątnej siatki otoczenia Centrum Kongresowego.

Rozwiązania konstrukcyjno-materiałowe

Główne elementy pomnika zostaną wykonane z betonu architektonicznego. Elementy symbolizujące dokumenty będą miały od wewnątrz fakturę linii papilarnych odcisniętych w betonie, od zewnątrz będą gładkie. Tablica zawierać będzie wklęsłe inskrypcje w języku polskim i węgierskim. W szczelinach między pionowymi elementami pomnika i posadzką zostanie umieszczone oświetlenie.

Parametry elementów zagospodarowania terenu

Założenie pomnikowe ma w rzucie kształt trójkąta równoramiennego o wymiarach: 8,80 x 8,80 x 7,80 m. Powierzchnia założenia: 32,00 m². Wysokość cokołu nad poziomem terenu: 1,40 m. Wysokość założenia w najniższym punkcie: 2,40 m, w najwyższym punkcie: 3,80 m.

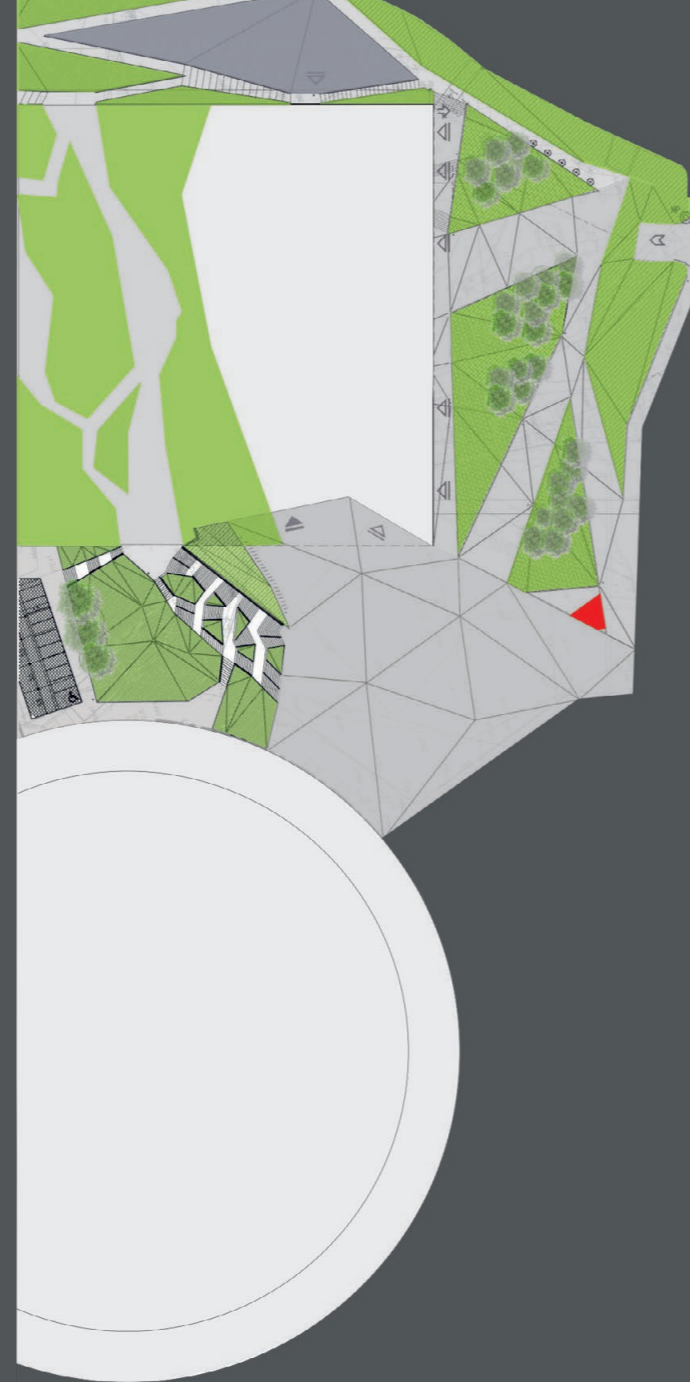
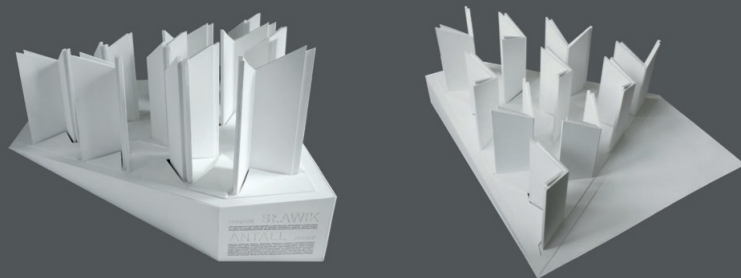

Henryk Sławik

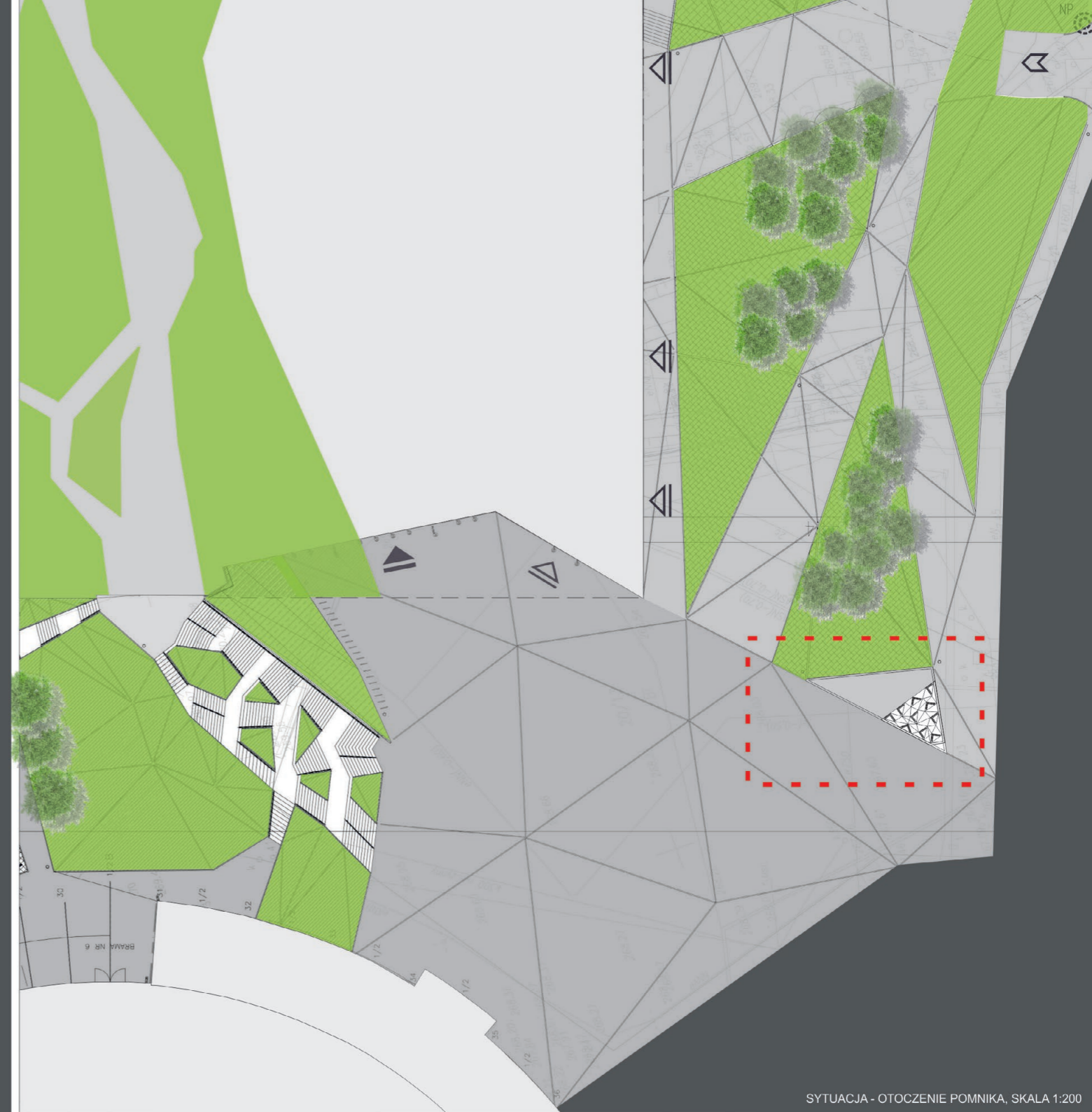
(1894-1944) Działacz plebiscytowy, powstaniec śląski, socjalista, prezes komitetu obywatelskiego ds. opieki nad polskimi uchodźcami na Węgrzech. Népszavazási aktivista, sziléziai felkelő, szocialista. A magyarországi lengyel menekülteket pártfogoló állampolgári bizottság elnöke

Antal József

(1896-1974) Társadalmi aktivista, keresztény demokrata, a magyar Belügyminisztériumban kormánybiztos, a lengyel menekültek pártfogója. Działacz społeczny, chrześcijański demokrata, dyrektor departamentu w węgierskim Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, opiekun polskich uchodźców. Együtt mentettek meg több ezer lengyel menekültet, különösen zsidókat, ellátva őket többek között hiteles fényképeket és ujjlenyomatokat tartalmazó iratokkal, melyekben a nemzetiségre és a vallásra vonatkozó adatokat megváltoztatták. Wspólnie uratowali tysiące polskich uchodźców, zwłaszcza Żydów, między innymi zaopatrując ich w dokumenty, zawierające autentyczne fotografie i odciski palców oraz zmienione dane dotyczące narodowości i wyznania.

SYTUACJA - SCHEMAT UKŁADU, SKALA 1:500

SYTUACJA - OTOCZENIE POMNIKA, SKALA 1:200

ISBN 978-83-938979-4-0